

بررسی و مقایسه سبکهای یادگیری در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد مروودشت

 مجید برزگر^{۵۱۴}

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مقایسه سبک های یادگیری کلب (واگرا، جذب کننده، همگرا، انطباق یابنده) در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی مروودشت از لحاظ جنسیت، رشته تحصیلی، مقاطع تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان می باشد. بدین معنی که اولاً دانشجویان در فرآیند یادگیری خود از چه نوع سبک یادگیری استفاده می کنند و دوماً آیا بین سبک یادگیری آنان براساس متغیر جنس، رشته تحصیلی و مقطع تحصیلی تفاوت معنی داری وجود دارد یا خیر؟ جهت پاسخ به سوالات فوق یک گروه 700 نفری از دانشجویان این دانشگاه را بر اساس روش نمونه گیری خوشه ای - سهمی انتخاب نموده و پرسشنامه سبک یادگیری کلب (KLSI) بر روی آنها اجرا گردید. برای تحلیل نتایج این پژوهش از آزمون آماری مجذور کای، آزمون t برای گروههای مستقل و آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی در فرآیند یادگیری خود به ترتیب از سبک یادگیری همگرا (46/2٪)، جذب کننده (27/6٪)، واگرا (15/9٪) و انطباق دهنده (10/4٪) استفاده می نمایند. همچنین بین دانشجویان دختر و پسر از لحاظ نوع سبک یادگیری تفاوت معنی داری وجود نداشت و بین رشته های تحصیلی (علوم انسانی، فنی و مهندسی، علوم پایه) تفاوت معنی دار وجود داشت همچنین بین سبک یادگیری مقاطع مختلف تحصیلی (کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد) تفاوت معنی داری بدست نیامد و دانشجویان دارای پیشرفت تحصیلی بالا و پائین نیز تفاوت معنی داری در نوع سبک یادگیری نداشتند.

مقدمه

یادگیری یکی از مهمترین زمینه ها در روانشناسی امروز و در عین حال یکی از مشکل ترین مفاهیم برای تعریف کردن می باشد. (هرگنهان، ترجمه سیف 1374).

با توجه به پیچیدگی موضوع یادگیری تعاریف گوناگونی از آن ارائه شده است یادگیری غالباً به عنوان یک فرایند سودمند تعریف می شود که فراگیر در آن به صورت فعالانه با نزدیک شدن به اطلاعات، مرتبط کردن آنها با دانش قبلی خود و کنترل و هدایت فرایند یادگیری خود عمل می کند (وینشتین و آندروود، 1985).

از موضوعهائی که از سالهای 1970 در پژوهشهای آموزشی مورد توجه قرار گرفته است این است که دانش آموزان با بهره گیری از چه شیوه هایی فراگیری می پردازند (هان، 1995).

سبک یادگیری شامل باورها، رجحانها، اعتقادات و رفتارهای است که افراد به کار می برند تا در یک موقعیت معین به یادگیری خود کمک کنند (افتخاری، 1379).

سبک های یادگیری دارای انواع مختلفی هستند به طور کلی آنها را به سه دسته شناختی، عاطفی و فیزیولوژیکی تقسیم کرده اند سبک های یادگیری شناختی به روشی گفته می شود که فرد موضوعات را درک می کند، اطلاعات را به خاطر می سپارد، درباره مطالب می اندیشد و مسائل را حل می کند تعریف می شود. سبک های یادگیری عاطفی در برگیرنده ویژگی های شخصیتی و هیجانی یادگیرنده مانند پشتکار، تنها کار کردن یا با دیگران کار کردن و پذیرش یا رد تقویت کننده های بیرونی است. سبکهای یادگیری فیزیولوژیکی جنبه زیست شناختی دارند و در برگیرنده واکنش فرد به محیط فیزیکی موثر بر یادگیری او هستند مانده ترجیح دادن مطالعه در شب یا روز و یا ترجیح دادن مطالعه در محیط های سرد یا گرم. در این میان سبک های شناختی فراوان تر از سبکهای دیگر مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است و از اهمیت بیشتری برخوردار هستند. (سیف، 1380).

از سبک های شناختی یادگیری تقسیم بندی های متنوعی صورت گرفته است.

ویتکین، مور، گونادوکاکس (1977) سبک های شناختی را به دو دسته سبک های وابسته به زمینه و ناپسته به زمینه تقسیم کرده اند. این تقسیم بندی نشان می دهد که قضاوت های شخصی بعضی از یادگیرندگان تحت تاثیر زمینه موضوع یادگیری قرار می گیرد، در حالی که برای بعضی از اشخاص دیگر تاثیر زمینه بسیار اندک است و یا اصلا وجود ندارد. افرادی که از لحاظ سبک های یادگیری وابسته به زمینه هستند به راحتی نمی توانند محرکها را از زمینه جدا کنند لذا ادراکات آنها به سادگی تحت تاثیر تغییرات زمینه ای قرار می گیرد. افراد ناپسته به زمینه به سادگی می توانند محرکها را از زمینه ها جدا سازند، لذا ادراکات آنها از تغییرات زمینه تاثیر چندانی نمی پذیرد. به افراد دارای سبک وابسته به زمینه کلی نگر و به ناپسته به زمینه تحلیلی نگر می گویند (سیف، 1380).

دیوید کلب⁵¹⁵ (1985) با بیان نظریه چهار وجهی خود تقسیم بندی دیگری را از سبکهای یادگیری ارائه نمود. در این نظریه یک الگو با دو بعد را مورد استفاده قرار می دهد. این الگو دارای چهار وضعیت است و هر کدام نوع ادراک اطلاعات توسط فرد نشان می دهد (دون کلازک، 2000). کلب در دسته بندی خود چهار سبک واگرا⁵¹⁶، همگرا⁵¹⁷، جذب کننده⁵¹⁸، انطباق یابنده⁵¹⁹ را در اثر ترکیب چهار شیوه یادگیری با نامهای تجربه عینی، مشاهده تاملی، مفهوم سازی انتزاعی، و آزمایشگری فعال به شرح زیر به دست آورده است.

الف): تجربه عینی⁵²⁰: که بر یادگیری از راه احساس و تجربه های خاص مبتنی است. در این مرحله از یادگیری، یادگیرنده بیشتر بر احساسات و تواناییهای خود متکی است تا بر رویکرد منظم برای حل مساله و موقعیت ها.

ب): مشاهده تاملی⁵²¹: بر یادگیری از راه مشاهده دقیق و دیدن امور و زوایای مختلف استوار است. در این مرحله از چرخه یادگیری، یادگیرنده موقعیتهای و اندیشه هارا از زوایای مختلف درک می کند و به مشاهده دقیق می پردازد. این شیوه مبتنی بر گوش کردن و دیدن است.

⁵¹⁵-David kolb-

⁵¹⁶-Diverger

⁵¹⁷-Converger

⁵¹⁸-assimilator

⁵¹⁹-accommodator

⁵²⁰-concrete experience (ce)

⁵²¹-reflectiv observation (Ro)

ج): مفهوم سازی انتزاعی^{۵۲۲} : در این شیوه ، یادگیری مبتنی بر تفکر است در این مرحله از یادگیری برای درک مسائل و موقعیت ها از منطق و اندیشه بیشتر استفاده می شود تا از راه احساس .

د): آزمایشگری فعال^{۵۲۳} : که در آن یادگیرنده از راه انجام دادن کارها یعنی به صورت تجربه کردن با تاثیر گذاری و تغییر موقعیت صورت می گیرد (حسینی لرگانی، 1380).

کلب با تلفیق چهار مرحله یادگیری فوق چهار سبک یادگیری را مطرح می کند سبک واگرا ، سبک همگرا ، سبک جذب کننده ، سبک انطباق یابنده .

در سبک واگرا که حاصل تلفیق تجربه عینی - مشاهده تاملی می باشد یادگیرنده به چرایی مسائل می پردازد ، در درک موقعیتهای عینی از دیدگاههای مختلف توانا هستند، رویکرد آنها به موقعیت ها بیشتر مشاهده کردن است تا عمل کردن .

در سبک جذب کننده که حاصل تلفیق مشاهده تاملی - مفهوم سازی انتزاعی می باشد یادگیرنده در درک مقدار زیادی از اطلاعات و ترکیب آن به صورت موجز و منطقی بیشترین توانایی را دارد و بیشتر به مفاهیم انتزاعی علاقمند هستند و ترجیح می دهند که نظریه ای از لحاظ منطقی درست باشد تا آنکه ارزش عملی داشته باشد .

در سبک همگرا که حاصل تلفیق مفهوم سازی انتزاعی - آزمایشگری فعال می باشد یادگیرنده بیشترین توانایی را در کار برد عملی اندیشه ها و نظریه ها دارد می تواند از مهارتها و تفکر در مورد حل مسائل و موضوعات استفاده نماید.

در سبک انطباق دهنده که حاصل تلفیق آزمایشگری فعال - تجربه عینی می باشد یادگیرنده به کارگیری جریان اطلاعات در موقعیت های جدید را برای حل مسائل واقعی دوست دارند. این افراد بیشترین توانایی را در یادگیری تجارب دسته اول دارند. (همایونی ، 1382)

هدف از این تحقیق نیز بررسی سبک های چهارگانه یادگیری کلب در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد مروءت و همچنین بررسی تاثیر متغیرهای جنسیت ، رشته تحصیلی ، مقطع تحصیلی بر سبک یادگیری آنان می باشد.

با توجه به مطالب بیان شده :

در این تحقیق ما به دنبال پاسخگویی به سوالات زیر می باشیم :

⁵²² -abstract conceptualization (AC)

⁵²³ -Diverger

- 1) دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد مروءش در فرآیند یادگیری خود از چه نوع سبک یادگیری (همگرا، واگرا، انطباق دهنده و جذب کننده) استفاده می کنند
- 2) آیا بین دختران و پسران دانشجوی دانشگاه آزاد اسلامی مروءش از لحاظ نوع سبک یادگیری که در فرآیندهای یادگیری بکار می برند تفاوتی وجود دارد؟
- 3) آیا بین دانشجویان رشته های مختلف تحصیلی از لحاظ نوع سبک یادگیری تفاوت وجود دارد؟
- 4) آیا بین دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی (کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد) از لحاظ نوع سبک یادگیری تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- 5) آیا بین پیشرفت تحصیلی دانشجویان و سبک یادگیری آنها رابطه معنی داری وجود دارد؟

تحقیقات انجام شده در مورد موضوع تحقیق

نتایج پژوهشهای انجام شده در مورد سبک های یادگیری نشان دهنده آن است که سبکهای یادگیری گوناگون با جنس، سطح تحصیلات و رشته تحصیلی آزمودنیها ارتباط دارند (1996) میر انصاری (1378) در بررسی ارتباط روشهای یادگیری و رشته تحصیلی از میان 263 دانش آموز سال سوم و چهارم مقطع دبیرستان به این نتیجه رسید که دانش آموزان رشته علوم تجربی بیشتر از سبک جذب کننده، دانش آموزان رشته ریاضی - فیزیک بیشتر از سبک واگرا و دانش آموزان علوم انسانی بیشتر از سبک انطباق یابنده استفاده می کنند.

هیکسون و بالتیمور (1996) در تحقیقات خود نشان دادند که سبکهای یادگیری زنان و مردان متفاوت است. در این پژوهش 211 آزمودنی شرکت داشتند که در آن 108 نفر مرد و 103 نفر زن بودند. نتایج این پژوهش نشان داد که 6 متغیر از 22 متغیر این پژوهش در بین زنان و مردان متفاوت بوده است مردان بیشتر به تجربه عینی تمایل دارند در حالی که زنان معمولاً تاملی تر عمل می کنند.

رضائی (1378) در پژوهشی نشان داد که دانش آموزان گروه ریاضی به سبک مستقل از زمینه و دانش آموزان علوم انسانی به سبک وابسته به زمینه گرایش دارند. همچنین در این پژوهش نشان داده شد که دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته های ریاضی از دانش آموزان رشته ریاضی دبیرستان بیشتر مستقل از زمینه اند.

فیلیپین و همکاران (1995) بیان کرده اند که سبک های یادگیری دانشجویان علوم انسانی و اجتماعی واگرا، رشته های علوم فیزیکی جذب کننده و فنی مهندسی همگرا می باشد.

نایت، الفینین و مارتین (1997) تحقیقی را با 26 آزمودنی زن و 117 آزمودنی مرد دارای دامنه سنی 18 تا 40 سال انجام داده اند. نتایج این تحقیق نشان داد که دانشجویان مرد نسبت به دانشجویان زن سبک یادگیری خود را بر احساس متمرکز کرده اند تا به تفکر، یعنی در پرسشنامه کلب نمرات بیشتری را در تجربه عینی کسب کرده اند. کوکر (1995) ارتباط معنی داری را میان سبک های یادگیری و پیشرفت تحصیلی مشاهده کرده است.

فوجی (1996) رابطه بین هوش و سبک های یادگیری را مورد مطالعه قرار داد و به این نتیجه رسید که یادگیرندگان دارای سبک های همگرا و واگرا به ترتیب با استدلال کلامی و غیر کلامی قوی تر رابطه دارند.

خاکسار بلداجی (1383) در تحقیقی بر روی 399 دانش آموز دختر و پسر منطقه بلداجی به این نتیجه رسید که دانش آموزان رشته ریاضی و فیزیک بیشتر واگرا، دانش آموزان علوم تجربی بیشتر جذب کننده و دانش آموزان رشته علوم انسانی بیشتر انطباق یابنده اند.

حسینی لرگانی (1380) در تحقیقی بر روی 410 نفر از دانشجویان رشته های علوم انسانی (کارشناسی و کارشناسی ارشد)، پزشکی و فنی مهندسی (کارشناسی و کارشناسی ارشد) دانشگاه های تهران، علامه علوم تهران، تهران، صنعتی امیر کبیر) انجام داد و به سوالات زیر پاسخ داد:

1) آیا بین سبک های یادگیری دانشجویان سه رشته علوم انسانی، پزشکی و فنی مهندسی تفاوت وجود دارد؟ نتایج این تحقیق نشان داد که دانشجویان رشته علوم انسانی بیشتر انطباق یابنده اند. رشته های علوم پزشکی بیشتر جذب کننده و رشته های دارای سبک واگرا می باشند.

2) آیا بین سبک های یادگیری دانشجویان کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تفاوت وجود دارد؟ نتایج این تحقیق نشان داد که بین مقطع تحصیلی از لحاظ سبک یادگیری تفاوت معنی داری وجود دارد. دانشجویان کارشناسی اغلب دارای سبک انطباق یابنده اند و دانشجویان کارشناسی ارشد اغلب دارای سبک همگرا و دانشجویان دکتری اغلب سبک جذب کننده می باشد.

3) آیا بین سبک های یادگیری زنان و مردان تفاوت وجود دارد یا خیر؟ در این تحقیق بین سبک یادگیری مردان

و زنان تفاوتی مشاهده نشده است.

4) آیا بین یادگیری دانشجویان زیر 25 سال و 25 سال به بالا تفاوت وجود دارد؟ نتایج این تحقیق نشان داد که

بین سبک های یادگیری و سن رابطه وجود ندارد.

5) آیا بین سبک های یادگیری و نمرات تحصیلی رابطه ای وجود دارد؟ نتایج این تحقیقات نشان داد که بین

سبک های یادگیری و پیشرفت تحصیلی رابطه وجود ندارد.

اسعدی و همکاران (1385) در تحقیقی تحت عنوان رابطه بین زمینه اجتماعی - فرهنگی، شیوه تربیتی والدین،

موفقیت تحصیلی و سبک یادگیری فرزندان که بر روی 240 دانش آموز سال سوم راهنمایی شهر تهران انجام شد

به این نتیجه رسیدند که سبک انطباق یابنده شایع ترین سبک یادگیری می باشد (53.8٪) و سبک های یادگیری

واگرا (19.6٪)، جذب کننده (17.9٪) و همگرا (8.8٪) در رتبه های بعدی قرار دارند.

همچنین هیچ کدام از سبک های یادگیری ارتباطی با پیشرفت تحصیلی نداشتند

همایونی (1380) در تحقیقی بر روی دانش آموزان سال دوم دبیرستان به این نتیجه رسید که دانش آموزان علوم انسانی

دارای سبک واگرا و انطباق یابنده اند، دانش آموزان رشته تجربی اکثرا دارای سبک جذب کننده و همگرا بودند دانش

آموزان رشته ریاضی اکثرا دارای سبک جذب کننده و همگرا بودند.

روش

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد مروودشت می باشد که در مقاطع و رشته های

مختلف در نیمسال اول سال تحصیلی 86-87 مشغول به تحصیل می باشند

جهت انتخاب نمونه از جامعه از روش نمونه گیری طبقه ای (سهمی) استفاده نمودیم. ابتدا درصد هر یک از گروههای

جنسی، تحصیلی و مقطع تحصیلی را در جامعه محاسبه نموده و همان درصدها در نمونه لحاظ گردید

وسيله جمع آوری اطلاعات

ابزار مورد استفاده در این پژوهش، پرسشنامه سبک یادگیری کلب (LSI2) (1985) می باشد. این پرسشنامه شامل 12 جمله و یک دستور العمل می باشد که نحوه پاسخدهی پرسشنامه را نشان می دهد همچنین سوالاتی در مورد جنس، سن، مقطع تحصیلی، رشته تحصیلی، معدل کل و معدل ترم قبل در آغاز پرسشنامه وجود دارد

هریک از جملات این پرسشنامه شامل چهار قسمت می باشد که به ترتیب مربوط سنجش تجربه عینی (CE)، مشاهده تاملی (RO)، مفهوم سازی انتزاعی (AC) و آزمایشگری فعال (AE) می باشد پایائی، روائی آزمون

در تحقیقی که همایونی (1380) روی 300 دانش آموز سال دوم دبیرستان انجام داد ضرائب پایائی را برای مقیاس آزمایشگری فعال 63، مفهوم سازی انتزاعی 73، مشاهده تاملی 71 و تجربه عینی 69 بدست آورد. همچنین در تحقیقی که ویلکاکسن (1995) انجام داد ضرائب پایائی را جهت آزمایشگری فعال 87، مفهوم سازی انتزاعی 83، مشاهده تاملی 81 و تجربه عینی 82 بدست آورد. در این تحقیق نیز مقدار ضریب پایائی از طریق روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید که به ترتیب مقدار آلفای کرونباخ در مقیاس آزمایشگری فعال 66، مفهوم سازی انتزاعی 55، مشاهده تاملی 57 و تجربه عینی 6 می باشد

در این تحقیق جهت محاسبه ضریب روائی از روش تحلیل عوامل استفاده گردید. در هر مقیاس تقریباً همان گزینه ها و درصد واریانس توجیه شده برابر با 52% بدست آمد.

یافته ها

1) دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد مروودشت در فرآیند یادگیری خود از چه نوع سبک یادگیری استفاده می کنند.

جدول (1) تعداد و درصد هر یک از سبک های یادگیری در کل نمونه

سبک یادگیری	تعداد	درصد %	فراوانی مورد انتظار
همگرا	297	46.5	160
جذب کننده	176	25.9	160
واگرا	101	15.9	160
انطباق یابنده	66	10.4	160

$$X^2=191.69$$

$$sig=0.0001$$

همانگونه که از جدول فوق مشخص است دانشجویان بطور معنی داری بترتیب دارای سبک یادگیری همگرا با 46/2

درصد ، جذب کننده با 25/9 درصد ، واگرا با 15.9 درصد و انطباق یابنده با 10.4 درصد می باشند

(2) آیا بین دختران و پسران دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی مروءش از لحاظ نوع سبک یادگیری تفاوتی وجود

دارد؟

جدول (2) نتایج تحلیل مجذور کای دو متغیری جنسیت و سبک یادگیری

جنس	سبک یادگیری	واگرا	جذب کننده	همگرا	انطباق یابنده	کل
مذکر	fo	44	86	139	28	297
	fe	47.1	82.1	137.1	30.8	
مونث	fo	57	90	155	38	340
	fe	53.9	93.9	156.9	35.2	
کل		101	176	294	66	637

$$X^2=1.253 \quad df = 3 \quad sig=0.74$$

همانگونه که از جدول فوق مشخص است مقدار $X^2=1.253$ می باشد که با درجه آزادی 3 در سطح معنی

داری 74/، معنی دار نمی باشد بدین معنی که تفاوت معنی داری بین دو جنس (مونث و مذکر) از لحاظ نوع سبک

یادگیری وجود ندارد .

(3) آیا بین دانشجویان رشته های مختلف تحصیلی از لحاظ نوع سبک یادگیری تفاوت وجود دارد؟

جدول (3) نتایج تحلیل مجذور کای دو متغیری رشته و سبک یادگیری

رشته	سبک یادگیری	واگرا	جذب کننده	همگرا	انطباق	کل
علوم انسانی	fo	59	59	105	20	243
	fe	38.5	67.1	112.2	25.2	
فنی مهندسی	fo	26	82	138	38	284
	fe	45	78.5	131.1	29.4	
علوم پایه	fo	16	35	51	8	110
	fe	11.4	50.8	30.4	17.4	
کل		101	176	294	66	637

$$X^2=26.28 \quad df = 6 \quad sig=0.0001$$

همانگونه که از جدول فوق مشخص است مقدار $X^2=26.28$ می باشد که با درجه آزادی در سطح 0/0001 معنی دار می باشد بدین معنی که بین سبک های یادگیری دانشجویان رشته های مختلف تحصیلی تفاوت و معنی داری وجود دارد.

(4) آیا بین نوع سبک یادگیری دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی (کاردانی ، کارشناسی و کارشناسی ارشد) تفاوت معنی داری وجود دارد ؟

جدول (4) : جدول نتایج مجذور کای دو متغیری مقطع و سبک های یادگیری

رشته	سبک یادگیری	واگرا	جذب کننده	همگرا	انطباق	کل
کاردانی	23/9	17	41/7	69/7	15/6	151
کارشناسی	67/2	73	117/1	165/7	43/9	424
کارشناسی ارشد	9/8	11	17/1	28/6	6/4	62
کل	101	176	294	66	637	

مقدار X^2 برابر با 10.86 که با درجه آزادی 6 در سطح معنی دار 0.093 معنی دار نمی باشد . بدین معنی که

$$X^2=10/86 \quad df = 6 \quad sig=0/093$$

بین نوع سبک یادگیری دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی (کاردانی ، کارشناسی ، و کارشناسی ارشد) تفاوت معنی داری وجود ندارد .

(5) آیا بین نوع سبک یادگیری دانشجویان و پیشرفت تحصیلی آنها رابطه وجود دارد ؟

جهت بررسی این سوال دانشجویان را از لحاظ پیشرفت تحصیلی به دو گروه معدل 16-20 و پائین تر تقسیم نموده و فراوانی درصد هریک از این گروهها را در سبک های مختلف یادگیری محاسبه نموده و با استفاده از آزمون مجذور کای دو متغیری تفاوت بین سبک های یادگیری را در سطوح معدل مورد بررسی قرار می دهیم جدول شماره 5-4 نتایج این تحلیل را نشان می دهد

جدول (5) : جدول نتایج تحلیل مجذور کای دو متغیری معدل X سبک یادگیری

رشته	سبک یادگیری	واگرا	جذب کننده	همگرا	انطباق	کل
16 و پائین تر	43/9	46	76	112	28	262
بالاتر از 16	24/1	22	39	69	14	144
کل	68	115	181	42	406	

$$X^2=1/05 \quad df = 3 \quad sig=,789$$

همانگونه که از جدول فوق مشخص است مقدار X^2 برابر با 1.05 می باشد که با درجه آزادی 3 در سطح معنی داری 789. معنی دار نمی باشد بدین معنی که رابطه معنی داری بین پیشرفت تحصیلی و سبک یادگیری وجود ندارد.

6) آیا بین دانشجویان دختر و پسر در مقدار عامل آزمایشگری فعال - مشاهده تاملی (AE-RO) تفاوت معنی داری وجود دارد؟

جهت پاسخگویی به سوال فوق ابتدا میانگین و انحراف معیار هریک از گروههای جنسیتی در عامل (AE-RO) محاسبه گردید سپس با استفاده از آزمون t برای گروههای مستقل معنی داری تفاوت بین میانگین دو گروه محاسبه گردید جدول شماره 6-4 نتایج این تحلیل را نشان می دهد

جدول (6) نتایج آزمون t گروههای مستقل گروههای دختر و پسر در عامل (AE-RO)

شاخص گروه ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
پسران	316	-1.636	10.17			
دختران	363	-1.639	10.33	0.004	677	0.99

همانگونه که از جدول فوق مشخص است مقدار t مشاهده شده برابر با 0.004 می باشد که با درجه آزادی 677 در سطح 0.99 معنی داری نمی باشد. بدین معنی که در پیوستار فرآیند یادگیری تفاوت معنی داری بین دختران و پسران دانشجو وجود ندارد.

(7) آیا بین دختران و پسران دانشجو در فرآیند عامل (تجربه عینی - مفهوم سازی انتزاعی) تفاوت معنی داری

وجود دارد؟

جدول (7): نتایج آزمون t گروههای مستقل گروههای دختر و پسر در عامل (CE-AC)

شاخص گروه ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری
پسران	316	-4.60	8.55	0.665	677	5.6
دختران	363	-5.06	9.32			

همانگونه که از جدول فوق مشخص است تمایل هر دو گروه دختران و پسران به مفهوم سازی انتزاعی می باشد ولی تفاوت بین این دو گروه در عامل (CE-AC) معنی دار نمی باشد. زیرا مقدار t برابر با 0.665 می باشد که با درجه آزادی 677 و در سطح 0.506 معنی دار نمی باشد.

(8) آیا بین رشته های مختلف تحصیلی (علوم انسانی، علوم پایه و فنی مهندسی) از لحاظ عامل (مشاهده تاملی

- آزمایشگری فعال) تفاوت معنی داری وجود دارد؟

جهت بررسی سوال فوق ابتدا میانگین هر یک از گروههای تحصیلی در عامل (RO-AE) محاسبه گردید و سپس با استفاده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه معنی داری تفاوت بین آنها مورد بررسی قرار گرفت. جدول شماره

4-9 میانگین و انحراف معیار هر یک از گروههای تحصیلی را نشان می دهد

جدول (9): میانگین و انحراف معیار هر یک از گروههای تحصیلی در عامل (AE-RO)

شاخص رشته تحصیلی	تعداد	میانگین	انحراف معیار
---------------------	-------	---------	--------------

11/07	-0/828	263	علوم انسانی
9/81	-2/36	114	علوم پایه
9/31	-1/57	302	فنی مهندسی

جدول شماره (10) خلاصه اطلاعات مربوط به آزمون تحلیل واریانس یک طرفه

منابع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار f	سطح معنی داری
بین گروهی	631/85	2	315.92	3.009	
درون گروهی	70967/02	676	104.98		0/02
کل	71898/87	678	-----		

همانگونه که از جدول 10 مشخص است مقدار F برابر 3.009 می باشد که در سطح 02 معنی دار می باشد . بدین معنی که حداقل بین دو میانگین از میانگین های فوق تفاوت معنی داری وجود دارد . نتایج آزمون تعقیبی توکی نشان داد که بین دانشجویان رشته علوم انسانی با رشته های دیگر تفاوت معنی داری وجود دارد ولی بین دو رشته فنی مهندسی و علوم پایه تفاوت وجود ندارد

9) آیا بین دانشجویان رشته های مختلف تحصیلی از لحاظ عامل (تجربه عینی - مفهوم سازی انتزاعی) تفاوت معنی داری وجود دارد؟

جدول (11) : میانگین و انحراف معیار هر یک از گروههای تحصیلی در عامل (CE-AC)

انحراف معیار	میانگین	تعداد	شاخص / رشته
9/33	-3/904	263	علوم انسانی
9/05	- 5/403	114	علوم پایه

8/57	-5/457	302	فنی مهندسی
------	--------	-----	------------

جدول (12): خلاصه اطلاعات تحلیل واریانس یک طرفه.

منابع تغییرات	مجموع مجزورات	درجه آزادی	مقدار f	سطح هنی داری
بین گروهی	381.06	2		
درون گروهی	54189.003	676	2/37	.04
کل	54570.071	678		

همانگونه که در جدول فوق نشان داده شده است مقدار F برابر با 2.37 می باشد که در سطح 04/ معنی دار می باشد بدین معنی که حداقل بین دو میانگین از میانگین های فوق تفاوت معنی داری وجود دارد. که این تفاوت بین رشته های علوم انسانی با رشته های علوم پایه و فنی مهندسی می باشد.

نتیجه گیری

از این تحقیق نتایج زیر به دست آمده است :

1- دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی مروءت اکثر دارای سبک یادگیری همگرا و جذب کننده می باشند توجه به اینکه ضروری است که وجه مشترک این دو سبک مفهوم سازی انتزاعی می باشد.

2- بین دختران و پسران دانشجویان از لحاظ سبک یادگیری تفاوت معنی داری وجود ندارد. معلمان و مدیران باید در نظر داشته باشند که عامل جنسیت نمی تواند تعیین کننده نوع سبک یادگیری و به تبع آن شیوه تدریس یا ماهیت شغل مورد نظر باشد

3- بین سبک یادگیری دانشجویان رشته های مختلف تحصیلی (فنی و مهندسی - علوم انسانی علوم پایه) تفاوت معنی داری وجود دارد. دانشجویان رشته های فنی مهندسی معمولا دارای سبک همگرا می باشند. دانشجویان رشته های علوم انسانی معمولا دارای سبک واگرا می باشند

4- بین سبک یادگیری دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی (کاردانی- کارشناسی- کارشناسی ارشد) تفاوت معنا داری وجود ندارد.

5- بین سبک یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانشجویان رابطه معنی داری وجود ندارد.

نتیجه کلی اینکه شناسائی و آگاهی از سبکهای یادگیرندگان می تواند نقش مهمی در یادگیری و موفقیت شغلی و تحصیلی افراد داشته باشد. این سبکها ترکیبی از پاسخهای، محیطی، عاطفی، شناختی و فیز یولوژیکی هستند که مشخص می کنند چگونه یاد می گیرند. بنا براین مطالب و موضوعات یادگیری باید با توجه به موقعیتی که فرد در آن قرار دارد ارائه شود. سبکهای یادگیری و شناختی، کنش بین تجربه و وراثت است و شامل نیروها و محدودیتها است و در طول زندگی رشد می یابد. آگاه ساختن والدین، معلمان و مدیران از سبکهای افراد می تواند به تسهیل یادگیری و بهره وری در سازمان کمک کند

نظریه یادگیری تجربی کلب می تواند به عنوان روشی موثر در آموزش مورد استفاده قرار گیرد. علاوه بر آموزش با توجه به اینکه هر سبک یادگیری دارای ویژگیها و خصوصیات شخصیتی خاص می باشد ماهیت هر شغلی با یکی از سبکهای یادگیری هماهنگی دارد. در هر صورت طبق نظریه یادگیری کلب یادگیرنده ی کامل کسی است که بتواند متناسب با موقعیت یادگیری از سبک های مختلف استفاده نماید. کلب و فرای می گویند یاد گیرنده ی کامل کسی است که در بر خورد با جهان و تجارب خود بسیار انعطاف پذیر و نسبت گرا است و به راحتی می تواند تعارضات و یا میان چهار شیوه اصلی یادگیری یعنی تجربه عینی، مشاهده تاملی، مفهوم سازی عینی، آزمایشگری فعال را از راه ادغام آنها با یکدیگر حل نمایند (سیف، 1380).

منابع و ماخذ

- اسعدی، سید محمد و همکاران. (1385). رابطه پس زمینه اجتماعی فرهنگی با شیوه تربیتی والدین، موفقیت تحصیلی و سبک یادگیری فرزندان. اندیشه و رفتار، 12، 1، 21-28.
- الهی، طاهره، آزاد فلاح، پرویز. (1381). رابطه سبک های یادگیری وابسته / ناپسته به زمینه و پیشرفت تحصیلی در یادگیری زبان انگلیسی. مجله روانشناسی، 29، 36-22.

- بالغی زاده ، سوسن . (1383) . سبک های یادگیری از دیدگاه یونگ ، تکنولوژی آموزشی ، 2 ، 20
- 19 .
- بالغی زاده ، سوسن . (1383) . ارتباط هوش های چند گانه و سبک یادگیری . تکنولوژی آموزشی ،
4 44 - 42
- بالغی زاده ، سوسن . (1383) . سبک های یادگیری از دیدگاه سیلور و هنسن . تکنولوژی آموزشی .
3 ، 43 - 40 .
- حسینی لرگانی ، مریم . (1380) . مقایسه سبک های یادگیری دانشجویان با توجه به جنسیت ،
مقاطع تحصیلی و رشته تحصیلی . فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی ، 19 ، 114 -
93 .
- خاکسار بلداجی ، محمد علی . (1385) . رابطه سبک های یادگیری ، خود کارآمد پنداری و رشته
تحصیلی در دانش آموزان متوسطه نظری . فصلنامه نوآوری های آموزشی ، 14 ، 130 - 107 .
- خرازی ، علی نقی ، و دولتی ، رمضان . (1375) . راهنمای روانشناسی شناختی و علم شناخت .
تهران ، نشر نی .
- دیویس ، آرکی . (1373) . مدیریت یادگیری (داریوش نوروزی ، مترجم) . تهران ، راهگشا .
- رضائی ، اکبر و سیف ، علی اکبر . (1380) . مقایسه سبک های یادگیری دانش آموزان دانشجویان
گروه های علوم انسانی و ریاضی مدارس و دانشگاه های شهر تهران . فصلنامه تعلیم و تربیت .
- سرچمی ، رامین ، حسینی ، سید مسعود . (1383) . رابطه سبک های یادگیری ، پیشرفت تحصیلی
دانشجویان پرستاری قزوین . مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی قزوین
، 3 ، 64 - 67 .
- سرمدی ، محمد رضا ، زارع ، حسین . (سال چهارم) تاثیر سبک های یادگیری مستقل از زمینه و وابسته به
زمینه بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان پیام نور . پیک نور ، 4 ، 22 - 14 .

- سیف، علی اکبر. (1380). روانشناسی پرورشی. روانشناسی یادگیری و آموزش. ویرایش پنجم. تهران، آگاه.
- سیف، علی اکبر. (1376). روشهای یادگیری و مطالعه. تهران، نشر دوران
- شریعتمداری، علی. (1369). روانشناسی تربیتی. تهران، امیر کبیر.
- فرامرزی، علی. (1379). رابطه بین سبک های یادگیری شناختی و راههای مقابله با استرس روانی، پایان نامه کارشناسی ارشد منتشر نشده، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- صالحی، شایسته، و همکاران. (1379). بررسی ارتباط سبک های یادگیری و روش های آموزشی دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، مجله آموزش در علوم پزشکی، 3، 46 - 41.
- کرمی پورشمس آبادی، محمدرضا. (1379). تلفیق الگوهای تدریس و سبکهای یاددهی - یادگیری راهبردی اثربخش در رهبری آموزشی. تکنولوژی آموزشی، 3، 5 - 3.
- منصوری، نغمه. (1379). بررسی ارتباط ویژگی های شخصیتی و سبک های یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر دبیرستان های تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه الزهرا تهران.
- میرانصاری، فریبا. (1378). بررسی ارتباط سبک های یادگیری در رشته تحصیلی دانش آموزان سوم و چهارم دبیرستان، پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه اصفهان.
- واکر تیلستون، دونا. (1382). سبک های متفاوت یادگیری (احمد شرنیاف، مترجم)، تکنولوژی آموزشی، 4، 53 - 48.
- هرگنجان، بی آر، و السون، میتو، اچ. (1374). مقدمه ای بر نظریه های یادگیری، (ترجمه علی اکبر سیف). تهران، دانا (تاریخ انتشار از به زبان اصلی (1993).
- همایونی، علی رضا، و عبدالمهی، محمد حسین. (1382). بررسی رابطه بین سبک های یادگیری و

سبک های شناختی و نقش آن در موفقیت تحصیلی دانش آموزان . مجله روانشناسی ، 2 ، 197 -

. 179

- همایونی ، علی رضا . (1380) . بررسی رابطه بین سبک های یادگیری و شناختی در انتخاب رشته

تحصیلی دانش آموزان پسر سال دوم دبیرستان در شهر تهران ، پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ

نشده دانشگاه تربیت معلم تهران .

Kolb , D . (1985) . *learning style inventory* . Boston, MA:MCBER and company

Kolb , D . (1999) : *Kolb learning styles model and experimental learning theory* .

(businessballs company)

Kolb , Alice & Kolb , David . (2005) . *the Kolb learning style inventory- version- 301*.

2005 teshnical specifications (Manual). Hay group company.

Zanich, M . L . (1991) . *learning styles / teaching styles*

Unpublished Manuscript , Indiana university of pnsy Ivan: center , Indian , PA.

Archive of SID